

Noty o autorach

Magdalena Barbaruk – kulturoznawczyni, dr hab., profesorka Uniwersytetu Wrocławskiego; od 2024 roku dyrektorka Instytutu Kulturoznawstwa. Zajmuje się kulturą sprawczością literatury, jej wpływem na sposoby życia i przestrzeń, zwłaszcza w krajach obszaru hiszpańskojęzycznego. Autorka monografii *Długi cień Don Kichota / The Long Shadow of Don Quixote* (2015), *Sensy błędzenia. La Mancha i jej peryferie* (2018) oraz *Ruch Amereidy* (2024). Wraz z Szymonem Uliaszem zrealizowała film dokumentalny o trasach Don Kichota pt. *Błędne mapy* (2014). Współautorka książki *Śladami fotografii Augustyna Czyżowicza. Album z doliny Łachy* (2011). Członkini redakcji „Kontekstów” – wraz z Dariuszem Czają przygotowała numer pt. *Itineraria literackie* (4/2015), a z Tomaszem Szerszeniem numer pt. *Ameryka Łacińska. Archiwa utopii, praktyki oporu, Amereida* (4/2020). Publikuje też w „Pracach Kulturoznawczych” (wraz z Jackiem Małczyńskim zredagowała numer „Messages and Values” Revisited, 4/2022), „Kulturze–Historii–Globalizacji” i „Kulturze Współczesnej”. Członkini Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego.

Tadeusz Bartoś – filozof, profesor Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie, autor książek filozoficznych: *Upadek, niemożliwy* (2021), *Kłątwa Parmenidesa* (2020), *Koniec prawdy absolutnej. Tomasz z Akwinu w epoce późnej nowoczesności* (2012) oraz powieści *Mnich. Historia życia, którego nie było* (2019).

Agnieszka Bednarek-Bohdziewicz – doktor nauk humanistycznych, literaturoznawczyni i antropolożka kulturowa. Adiunktka w Zakładzie Etnologii Polski i Antropologii Historii w Instytucie Antropologii na Uniwersytecie Gdańskim. Współpracowniczką Pomorskiego Centrum Badań nad Kulturą UG, członkini Instytutu Kaszubskiego, Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego oraz Pomorskiego Towarzystwa Filozoficzno-Teologicznego. Jej zainteresowania naukowe obejmują badania nad kulturą symboliczną (zwłaszcza religijnością w ujęciu postsekularnym), zagadnienie dziedzictwa kulturowego, a także antropologię literatury. Autorka książki *Homo capax, capax hominis. Z problematyki antropologicznej w późnej twórczości Adama Mickiewicza* (2019). Za tę publikację otrzymała Nagrodę Oddziału PAN w Gdańsku dla młodych naukowców.

Zbigniew Benedyktowicz – antropolog kultury. Wykładał w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, dr hab. profesor nadzwyczajny w Instytucie Sztuki PAN. Od 1982 roku redaktor, a od 1994 do połowy 2024 roku redaktor naczelny kwartalnika „Konteksty”. Od 1993 roku, jako współautor jego wznowienia, członek redakcji i rady naukowej „Kwartalnika Filmowego”. W latach 1991–2011 kierował Zakładem Antropologii Kultury, Filmu i Sztuki Audiowizualnej IS PAN. Zajmuje się problematyką wyobraźni symbolicznej i antropologią kultury współczesnej. Autor, współautor i redaktor naukowy książek: *Film i kontekst* (1988), *Sztuka na wysokości oczu. Film i antropologia* (1991), *Dom w tradycji ludowej* (z Danutą Benedyktowicz, 1992; wznowienie jako *Symbolika domu. Literatura i etnografia*, 2023), *Zbigniew Rybczyński – podróżnik do krainy niemożliwości* (1993), *Portrety „Obcego”*. *Od stereotypu do symbolu* (2000), *Dom – droga istnienia. Dom w tradycji ludowej / The Home – the Way of Being. Home in Folk Tradition* (z Danutą Benedyktowicz, 2009), *Elementarz tożsamości* (2016)

Janusz Bohdziewicz – doktor nauk humanistycznych, literaturoznawca, teoretyk mediów i kultury, adiunkt w Akademii Pomorskiej w Słupsku. Autor książki *Piękno aktualności. Telewizja bycia u progu czasu* (2014), wydanej na bazie rozprawy wyróżnionej Nagrodą Dyrektora Narodowego Centrum Kultury w X konkursie na najlepszą pracę doktorską w zakresie nauk o kulturze, oraz zbioru esejów *Osiem pochwał. Szkice z antropologii myślenia* (2021). Publikował między innymi w „Images”, „Kontekstach” i „Kwartalniku Filmowym”. Naukowo interesuje się przede wszystkim wpływem elektryczności na różne obszary kultury, antropologią widzenia, hermeneutyką filozoficzną oraz myślą postsekularną. Mieszka w Sopocie.

Dariusz Czaja – antropolog kultury, eseista. Prof. dr hab., wykładowca w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej UJ, przez wiele lat członek redakcji „Kontekstów”. Opublikował książki: *Metamorfozy ciała. Świadectwa i interpretacje* (red., 1999); *Sygnatura i fragment. Narracje antropologiczne* (2004); *Anatomia duszy. Figury wyobraźni i gry językowe* (2006); *Lekcje ciemności* (2009 – nagroda Fundacji TVP Kultura „Gwarancja Kultury”); *Gdzieś dalej, gdzie indziej* (2010 – nagroda „Warszawska Premiera Literacka” 2011, nominacja do nagrody „Nike”); *Znaki szczególne. Antropologia jako ćwiczenie duchowe* (2013); *Inne przestrzenie, inne miejsca. Mapy i terytoria* (red., 2013); *Kwintesencje. Pasaże barokowe* (2014), *Scenariusze Końca. Zmierch, kres, apokalipsa* (red., 2015), *Ruiny czasu. Rozmowy o twórczości* (2016), *Gramatyka bieli. Antropologia doświadczeń granicznych* (2018, nominacja do nagrody „Nike”), *Cena sztuki. Tezy o zaczarowaniu* (2020), *Blask ciemnieje. Lektury hermeneutyczne* (2021), *Szczeliny czasu. Reminiscencje, repetycje* (2022).

Paweł Drabarczyk vel Grabarczyk – historyk sztuki, adiunkt w Instytucie Historii Sztuki UKSW, wykłada również na warszawskiej i wrocławskiej ASP. Interesuje się wzajemnym oddziaływaniem sztuki i kategorii takich jak wzniosłość, niewyobrażalne, *numinosum*, *sacrum* czy niesamowite. Doktorat obroniony w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk poświęcił kategorii wzniosłości w polskiej sztuce współczesnej. Autor książki *Gorączka i popiół. Imaginaria nowej sztuki* (2023).

Piotr Jakub Fereński – kulturoznawca i historyk idei. Zajmuje się historią i filozofią kultury, kulturą wizualną i studiami miejskimi. Jest też teoretykiem i krytykiem sztuki oraz kuratorem wystaw. W szczególności interesuje go etyczny oraz estetyczny wymiar sporów o kształt współczesnych wspólnot lokalnych, narodowych i globalnych. Obecnie prowadzi badania nad strategiami radzenia sobie z pamięcią o okresie XX-wiecznych dyktatur między innymi w Chile, Argentynie, Niemczech, Ukrainie, Rumunii, Albanii.

Agnieszka Giszterowicz – teoretyczka rachunkowości, *designer-manager-practitioner*, adiunktka w Zakładzie Rachunkowości KAAFM, absolwentka Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (specjalność: rachunkowość w zarządzaniu), ukończyła z wyróżnieniem Wydział Media, Arts & Design na University of Bedfordshire, otrzymała także dyplom City & Guilds Regent Academy of Fine Arts w Londynie; autorka kilkudziesięciu projektów artystycznych, artykułów naukowych z pogranicza dyscyplin i opracowań z dziedziny zarządzania, rachunkowości i finansów.

Sara Herczyńska – kulturoznawczyni, pracowniczka Instytutu Kultury Polskiej UW. Napisała pracę doktorską poświęconą polskim muzeom biograficznym. Publikowała między innymi w „Tekstach Drugich”, „Widoku”, „Z czasie Kultury” i „Przeglądzie Humanistycznym”. Interesuje się badaniami nad pamięcią, muzeami i polską sztuką współczesną.

Danyło Ilnyckij – literaturoznawca, eseista, muzyk, doktor nauk humanistycznych, docent Katedry Filologii Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego we Lwowie. Opracował trzy wydania prac Bohdana Ihora Antonycza: *Try persteni* (2008), *Powne zibrania tworiw* (2009), *Wybrani twory* (2012). Współredaktor i współautor wydania *Muza i czyn Ostapa Łuckoho* (2016), autor alfabety-encyklopedii *Antonycz wid A do Ja* (2017), współautor publikacji: Jan Andruszewski, *Z ziemi leż i piękna* (2023). Zajmuje się badaniami literacko-teoretycznymi i artystyczno-intelektualnych dyskursów Lwowa i Galicji lat 20. i 30. XX wieku w perspektywie międzykulturowej; interesuje się problemem psychologii twórczości, dyskursem ukraińskiego modernizmu, literaturą Lwowa,

konceptem tekstu lokalnego oraz ukraińskim rockiem literackim. Członek zespołu muzycznego Try kroki w nicz.

Marcin Jarzabek – historyk i oralista, adiunkt w Zakładzie Antropologii Historycznej i Teorii Historii Instytutu Historii UJ w Krakowie, a w 2023 roku profesor wizytujący w Skalny Center for Polish and Central European Studies University of Rochester. Badawczo zajmuje się historią społeczno-kulturową XIX i XX wieku, pamięcioznawstwem i historią pojęć społeczno-politycznych. Autor książek *Legioniści i inni. Pamięć zbiorowa weteranów I wojny światowej w Polsce i Czechosłowacji okresu międzywojennego* (2017) oraz *Podręcznik do historii mówionej* (2024). Prezes Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Agnieszka Kilian – kuratorka wystaw, autorka i redaktorka publikacji. Jej praktyka koncentruje się na długofalowych programach kuratorskich, w których eksplurowuje różne formy wiedzy i praktyk oraz ich społecznego uwarunkowania. Łącząc formaty wystaw i programów towarzyszących oraz edukacyjnych, poszukuje nowych modeli instytucjonalnych, które będą miały charakter nie tylko partycypacyjny, lecz także emancypacyjny i inkluzywny. Współpracowała między innymi z berlińską instytucją nGbK oraz oddolną inicjatywą Moabit Mountain College. W 2017 roku została zakwalifikowana w międzynarodowym konkursie do programu Art Matters, organizowanego przez Tate Modern w Londynie. Ostatnio współkuratorowała dwuletni program *Artistic Ecologies: New Compasses, Tools and Alliances* w Berlinie. Od sierpnia 2024 roku dyrektorka Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej w Słupsku.

Ewa Klekot – antropolożka, tłumaczką, kuratorką, dr hab., profesorka w Instytucie Projektowania Uniwersytetu SWPS. Interesuje się interdyscyplinarnym łączeniem humanistyki i nauk społecznych z projektowaniem i działaniami artystycznymi, zarówno w badaniach, jak i w edukacji. Zajmuje się też antropologiczną refleksją nad sztuką, zwłaszcza społecznym konstruowaniem sztuki ludowej i prymitywnej, a także materialnością i wartościowaniem rzeczy uznawanych za dizajn, sztukę, zabytek czy eksponat muzealny. Autorka książki *Kłopoty ze sztuką ludową* (2021).

Michał Klinger – teolog prawosławny i były dyplomata. Bibliista, długoletni wykładowca Starego Testamentu w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie i profesor w Wyższym Prawosławnym Seminarium Duchownym. Pracował na Wydziale Teologicznym w Tybindze. Wykładał gościnnie na UW, UJ i Akademii Teatralnej w Warszawie oraz w USA. Publikował prace z dziedziny bibliistyki, interpretacji teologicznej sztuki i antropologii, między innymi książki: monografię *Tajemnica*

Kaina (1981); *Sztuka – hymn de profundis* (2010) i zbiór *Strażnik wrót* (2019).

Dorota Koczanowicz – dr hab., kulturoznawczyni. Pracuje w Instytucie Kulturoznawstwa UW. Jest autorką książek oraz artykułów dotyczących zagadnień estetycznych, genderowych, sztuki współczesnej i kultury kulinarnej. Była stypendystką John F. Kennedy Institute w Berlinie oraz The Wittgenstein Archives w Bergen. W 2014 roku otrzymała grant NCN na badanie relacji pomiędzy jedzeniem i estetyką. Opublikowała: *Doświadczenie sztuki, sztuka życia. Wymiary estetyki pragmatycznej* (2008), *Pozycja smaku. Jedzenie w granicach sztuki* (2018); współredagowała: *Między estetyzacją a emancypacją. Praktyki artystyczne w przestrzeni publicznej* (2010), *Between Literature and Somaesthetics: On Richard Shusterman's Pragmatism* (2012), a także *Discussing Modernity. A Dialogue with Martin Jay* (2013). Publikuje między innymi w „Pracach Kulturoznawczych”, „Kontekstach”, „Performance Research” i „The Monist”.

Leszek Koczanowicz – kulturoznawca i filozof. Pracuje we wrocławskiej filii SWPS. Zajmuje się kulturowymi kontekstami polityki, koncepcjami demokracji i etyką polityki. Interesuje się filozofią kultury, współczesną kulturą i sztuką. Wykładał między innymi na Uniwersytecie Columbia, Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley, Uniwersytecie w Buffalo i Uniwersytecie Oksfordzkim oraz w Helsińskim Kolegium Studiów Zaawansowanych (HCAS). Autor wielu książek, między innymi: *Wspólnota i emancypacje. Spór o społeczeństwo postkonwencyjne* (2005), *Politics of Time. Dynamics of Identity in Post-Communist Poland* (2008), *Lęk nowoczesny. Eseje o demokracji i jej adwersarzach* (2011), *Politics of Dialogue: Non-Consensual Democracy and Critical Community* (2015) oraz *Democracy, dialogue, memory: expression and affect beyond consensus* (2019, z Idit Alphandary). Ostatnio opublikował *Lęk i olśnienie. Eseje o kulturze niepokoju* (2020) i *Niedokończona polityka: demokracja, populizm, autokracja* (2022, nominacja do Nagrody im. Marcina Króla).

Marharyta Kondratenko – polonistka, pedagog, popularyzatorka języka i kultury polskiej, animatorka życia literackiego, mieszka i pracuje w Charkowie. Absolwentka polonistycznych studiów podyplomowych Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iwana Franki w Drohobyczu, prezeska Polskiego Centrum Kulturalno-Edukacyjnego „Drzewo” w Charkowie, w 2022/23 roku akademickim – pracowniczka dydaktyczna w Zakładzie Języka Ukraińskiego Charkowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Karazina, prowadziła zajęcia z języka polskiego, teorii i praktyki przekładu. Publikuje w „Nowym Kurierze Galicyjskim” (Lwów), autorka Podcastu Kuriera Galicyjskiego pt. „Relacje wojenne z Charkowa”, występowała w programach TVP Polonia i Polsat News, uczestniczka I Światowego Kongresu Edukacji i

Nauki Polskiej za Granicą (2023, Warszawa). Organizuje i prowadzi warsztaty dla nauczycieli języka polskiego, stale uczestniczy w Międzynarodowym Festiwalu Brunona Schulza w Drohobyczu oraz corocznym projekcie Druga Jesień, dedykowanym Schulzowi w rocznicę jego zamordowania.

Monika Krajewska – badaczka i artystka zajmująca się sztuką żydowską. Początkowo jeździła po Polsce, fotografując żydowskie zabytki i rejestrując płaskorzeźby nagrobne techniką frotażu. Owocem tej pracy oraz studiów nad motywami symbolicznymi w sztuce były odczyty i warsztaty między innymi w Polsce, USA i Izraelu. Wycinanki tworzy od ponad 30 lat. Niektóre jej prace są bliskie tradycyjnej formie, inne są własną interpretacją żydowskich tekstów i symboli. Wycinankę łączy z kolażem, frotażem i fotografią. Prowadzi wykłady i warsztaty o tradycji żydowskiej w sztuce, między innymi na festiwalach kultury żydowskiej i w warszawskim Centrum Kultury Jidysz.

Stanisław Krajewski – profesor na Wydziale Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego, współtwórca i współprzewodniczący Polskiej Rady Chrześcijan i Żydów. Współtworzył wystawę *Powojnie* w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Autor książek i artykułów z zakresu logiki, filozofii matematyki, judaizmu, historii i doświadczeń Żydów, a także dialogu międzyreligijnego, między innymi: *Twierdzenie Gödla i jego interpretacje filozoficzne; Czy matematyka jest nauką humanistyczną?; Żydzi, judaizm, Polska; 54 komentarze do Tory dla nawet najmniej religijnych spośród nas; Poland and the Jews. Reflections of a Polish Polish Jew; Tajemnica Izraela a tajemnica Kościoła; Nasza żydowskość; Żydzi i...; Co zawdzięczam dialogowi międzyreligijnemu i chrześcijaństwu; Żydzi w Polsce – i w Tatrach też.*

Maciej Krupa – antropolog kultury, publicysta, przewodnik górski. Publikuje w „Kontekstach”, „Nowych Książkach” i kwartalniku Tatrzańskiego Parku Narodowego „Tatry”. Autor *Kronik zakopiańskich* (2015). Współautor książek: *Bóg się rodzi* (2007); *Zakopiańczycy. W poszukiwaniu tożsamości* (2011); *Ślady, szlaki, ścieżki. Pośród tatrzańskich i zakopiańskich wyobrażeń* (2013); *Nieobecne miasto. Przewodnik po nieznanym Zakopanem* (2016); *Szlak Znakomitych Zakopiańczyków* (2017). Kurator kilku wystaw. Mieszka w Zakopanem.

Jacek Leociak – prof. dr hab., kierownik Zakładu Badań nad Literaturą Zagłady w Instytucie Badań Literackich PAN, członek Pracowni Poetyki Teoretycznej i Semiotyki Kultury IBL PAN, członek założyciel Centrum Badań nad Zagładą Żydów przy IFiS PAN, redaktor rocznika „Zagłada Żydów. Studia i Materiały”. Razem z Barbarą Engeling przygotował koncepcję galerii Zagłada w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Opublikował: *Tekst wobec Zagłady. O relacjach z getta warszawskiego* (1997, 2004,

2016); *Getto warszawskie. Przewodnik po nieistniejącym mieście* (wspólnie z Barbarą Engelking; 2001, 2009, wyd. rozszerzone i poprawione 2013); *Doświadczenia graniczne. Studia o dwudziestowiecznych formach reprezentacji* (2009); *Ratowanie. Opowieści Polaków i Żydów* (2010); *Spojrzenia na Warszawskie getto* (2011); *Biografie ulic. O żydowskich ulicach Warszawy: od narodzin po Zagładę* (2017); *Młyny boże. Zapiski o Kościele i Zagładzie* (2018), *Wieczne strapienie* (2020), *Zapraszamy do nieba. O nawróconych zbrodniarzach* (2022), *Podziemny Muranów* (2024). Opracował (razem z Martą Janczewską) i wstępem opatrzył *Archiwum Ringelbluma. Antologia* (2019).

Karolina Łabowicz-Dymanus – prowadzi Pracownię Dokumentacji Sztuk Wizualnych ISPAN; specjalizuje się w sztuce XX i XXI wieku, w teoriach postkolonialnych i postzależnościowych oraz globalnych procesach modernizacyjnych w teorii sztuki, sztuce oraz ich instytucjach. Autorka tekstów z zakresu teorii sztuki i polityki kulturalnej, od lat uczestniczy w projektach poświęconych współczesnej sztuce estońskiej (np. *Cultural Heterologies and Democracy Culture in the Baltic Countries in the 1990s*). Obecnie prowadzi badania nad wymianą artystyczną pomiędzy PRL i krajami socjalistycznej Azji w latach 50. XX wieku.

Katarzyna Maniak – antropolożka kultury, adiunktka w Instytucie Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jej zainteresowania badawcze obejmują dziedzictwo kulturowe i jego społeczne oddziaływanie oraz relacje między antropologią i sztuką. Prowadzi badania skupione na pojęciu własności oraz antropologii pracy. Autorka kilkunastu publikacji naukowych poświęconych tej tematyce oraz wielu projektów wystawienniczych.

Ewa Manikowska – historyczka sztuki i kultury, muzealniczka. Od 2004 roku pracuje w Instytucie Sztuki PAN, przez wiele lat związana była z Muzeum Narodowym w Warszawie, gdzie w latach 2016–2020 była specjalistką ds. badań proveniencyjnych. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się na problematyce kolekcjonerstwa, historii muzeów i bibliotek, dziedzictwa kulturowego, restytucji i historii fotografii. Jest autorką książek i opracowań poświęconych między innymi zagadnieniom kolekcjonerstwa Stanisława Augusta, drezdeńskiej działalności Bernarda Bellotta, fotografii i kształtowania się tożsamości kulturowych w Europie Wschodniej, a także dziedzictwa cyfrowego.

Wiera Meniok – teoretyczka literatury, schulzolożka, tłumaczka, redaktorka, pracowniczka naukowa i akademicka w Zakładzie Literatury Powszechnej i Polonistyki Uniwersytetu w Drohobyczu, kierowniczką Polonistycznego Centrum Naukowo-Informacyjnego im. Igora Menioka w tejże uczelni, dyrektorką Międzyna-

rodowego Festiwalu Brunona Schulza w Drohobyczu (SchulzFestu), prezeska Fundacji „Muzeum i Festiwal Brunona Schulza” (Drohobycz, Ukraina). Członkini rady redakcyjnej czasopism naukowych „Konteksty” (Warszawa), „Tekstualia” (Warszawa) oraz „Schulz/Forum” (Gdańsk), członkini ZAiKS-u od 2022 roku. Wspólnie z Igozem Meniokiem (1973–2005) utworzyli Polonistyczne Centrum Naukowo-Informacyjne na Uniwersytecie w Drohobyczu, założyli Muzeum Pokój Brunona Schulza w dawnym gimnazjalnym pokoju profesorskim pisarza, zainicjowali Międzynarodowy Festiwal Brunona Schulza w Drohobyczu odbywający się w cyklu dwuletnim od 2004 roku, oraz coroczny, dedykowany Schulzowi projekt literacko-artystyczny Druga Jesień.

Katarzyna Pastuszak – tancerka, performerka, choreografka i dyrektorka artystyczna Amareya Theatre & Guests, adiunktka w Zakładzie Badań nad Sztukami Performatywnymi w Instytucie Anglistyki i Amerykanistyki na Uniwersytecie Gdańskim), członkini Grupy Badawczej Between.Pomiędzy związana także z Centre for Environmental and Minority Policy Studies w Sapporo. Autorka i tłumaczka artykułów z zakresu tańca i teatru, redaktorka i tłumaczka „Studia Choreologica” oraz autorka książki *Ankoku butō Hijikaty Tatsumiego – teatr ciała w kryzysie* (2014). Laureatka Nagrody Rektora UG oraz wielu stypendiów artystycznych, aktualnie realizuje projekt *Ekologie tańca*. Jej spektakle były prezentowane w Japonii, Grenlandii, Norwegii, Turcji, Izraelu, Niemczech i Francji oraz na wielu festiwalach w Polsce. W ostatnich latach jej działania artystyczne i praktyczno-badawcze czerpią z myśli posthumanistycznej i ekologii.

Katarzyna Prot-Klinger – psychiatrka i psychoterapeutka, analityczka grupowa, profesorka na Wydziale Psychologii Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. Od wielu lat zajmuje się tematem indywidualnej i grupowej reakcji na wydarzenie traumatyczne. Jest autorką wielu artykułów oraz monografii *Życie po Zagładzie* (2009).

Paweł Próchniak – literaturoznawca, antropolog literatury, krytyk literacki. Badacz poezji oraz zagadnień pamięci kulturowej i wyobraźni symbolicznej. Laureat Nagrody im. Kazimierza Wyki. Członek prezydium Polskiego PEN Clubu i przewodniczący Komitetu Nauk o Literaturze PAN, zasiada w Radzie Fundacji im. Zbigniewa Herberta. Redaktor kwartalnika „Konteksty. Polska Sztuka Ludowa”. Redaktor serii wydawniczych „Rozprawy Literackie” (IBL PAN) i „Granice wyobraźni” (Pasaże). Przewodniczący Rady Dyscypliny Literaturoznawstwo Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Członek zarządu Sekcji Autorów Dzieł Naukowych Stowarzyszenia Autorów ZAiKS. Juror Nagrody Literackiej Nike oraz Nagrody Poetyckiej Silesius. Wieloletni współpracownik Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”, gdzie między innymi kieruje Pracownią Antropologii Słowa.

Pomysłodawca i współorganizator licznych konferencji i seminariów naukowych, a także Miasta Poezji w Lublinie i Warszawy Wierszy oraz kierunku studiów: teksty kultury i animacja sieci (KUL). Współorganizator SchulzFestu i Drugiej Jesieni w Drohobyczu. Pomysłodawca i inicjator międzynarodowej akcji społecznej „Podaruj wiersz”. Pomysłodawca i redaktor naczelny witryny stronypoezji.pl. Autor dziesięciu książek poświęconych literaturze i jej kontekstom. Ostatnio opublikował *W prześwicie. Szkice z Bramy*. Więcej informacji: teatrnn.pl/prochniak.

Agnieszka Rayss – fotografka, wykładowczyni, kuratorka. Współzałożycielka kolektywu Sputnik Photos. Skończyła historię sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim, wykłada w School of Form Uniwersytetu SWPS. Opublikowała albumy fotograficzne: *Ostatnia rozmowa z Akademiem Sacharowem*, *Z zapisków kolekcjonera*, *Tu się zaczyna koniec miast* i *American Dream*. Interesuje się tematami związanymi z historią i jej reinterpretacją, a także postsowieckim dziedzictwem Europy Środkowo-Wschodniej. Jej pierwsze prace poświęcone były popkulturowym przejawom transformacji.

Małgorzata Sady – pisze i mówi o filmie, sztuce i literaturze, tłumaczy, fotografuje, maluje, tworzy przestrzenie dźwiękowe. Pracuje przy realizacji filmów dokumentalnych i animowanych, między innymi wraz z Braćmi Quay, Serafiński Studio, Kinem Koszyk i Kroniką. Współpracuje z centrami sztuki, studiami filmowymi, uczelniami, festiwalami teatralnymi, sztuki performance i filmowymi, a także indywidualnie z artystami w Polsce i za granicą. W latach 2012–2021 kuratorka Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Efemerycznej Konteksty w Sokołowsku. Autorka wielu przekładów, między innymi tekstów Wittgensteina, Russella, Themersonów, Czechowicza i Poświatowskiej. Należy do Stowarzyszenia Filmowców Polskich. W latach 2018–2023 wykładowczyni w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych. Współzałożycielka fundacji Polna 44 Institute.

Ostap Sływinski – literaturoznawca i tłumacz, poeta, pracuje w Katedrze Filologii Polskiej na Narodowym Uniwersytecie Lwowskim im. Iwana Franki oraz w Katedrze Filologii na Ukraińskim Uniwersytecie Katolickim. Wizytujący profesor na Uniwersytecie w Greifswald (2013), Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (2021–2022) i Uniwersytecie Śląskim w Katowicach (2020–2022).

Anna Sobolewska – prof. dr hab., eseistka, krytyczka i historyczka literatury. Od 1974 roku związana z Instytutem Badań Literackich PAN, ostatnio w Pracowni Współczesnej Literatury i Komunikacji Społecznej. Prowadziła zajęcia z filmoznawstwa w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Interesuje się poetyką doświadczeń wewnętrznych oraz zwią-

kami literatury i mistyki – zarówno mistyki *sensu stricto*, jak i świeckiej mistyki poetów i pisarzy XX wieku. Autorka książek: *Polska proza psychologiczna 1945–1950* (1979); *Mistyka dnia powszedniego. Poetyka doświadczeń wewnętrznych* (1992); *Maksymalnie udana egzystencja. Szkice o życiu i twórczości Mirona Białoszewskiego* (1997); *Cela. Odpowiedź na zespół Downa* (2002; nominacja do Nagrody Literackiej Nike 2003); *Maski Pana Boga. Szkice o pisarzach i mistykach* (2004; wyróżnienie w Konkursie Literackim Fundacji Kultury); *Mapy duchowe współczesności. Co nam zostało z Nowej Ery?* (2009) oraz *Mistyka i mistyfikacje* (2019). Aktywnie uczestniczy w pracach Polskiej Rady Chrześcijan i Żydów oraz – od czasu urodzenia córki Cecylii z zespołem Downa – w krajowych i zagranicznych stowarzyszeniach rodziców dzieci z niepełnosprawnością umysłową.

Monika Stobiecka – historyczka sztuki i archeolożka, adiunktka na Wydziale „Artes Liberales” Uniwersytetu Warszawskiego, członkini Akademii Młodych Uczonych PAN. Laureatka „Diamentowego Grantu” MNiSW (2014) i „Miniatury” NCN (2021), stypendystka Fundacji z Brzezia Lanckorońskich (2016), Fundacji Kościuszkowskiej (2018) oraz Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej (2019). Finalistka konkursu nagród naukowych tygodnika „Polityka” (2020). Współzałożycielka Central and Eastern Europe Chapter w Association of Critical Heritage Studies. Autorka dwóch monografii dotyczących teoretyzowania muzeów archeologicznych, które ukazały się nakładem Wydawnictwa IBL PAN (2020) oraz Routledge (2023). Redagowała pierwszy w Polsce wstęp do krytycznych studiów nad dziedzictwem (*Krytyczne studia nad dziedzictwem: pojęcia, metody, teorie i perspektywy*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego 2023). Interesuje się studiami muzealnymi, krytycznymi studiami nad dziedzictwem, teorią i metodologią archeologii.

Łukasz Stypuła – doktor nauk humanistycznych z zakresu religioznawstwa i historyk o specjalności judaistycznej; asystent w Instytucie Religioznawstwa UJ, obecnie wykonawca projektu NCN-u *Religia i miejskość. Mapowanie i powiązanie pól religijnych we współczesnych polskich miastach*. Jego zainteresowania oscylują pomiędzy dwoma głównymi tematami. Pierwszym jest żydowski mistycyzm, drugi to międzyreligijny dialog na pograniczu islamu, chrześcijaństwa i judaizmu. W swoich badaniach naukowych skupia się na takich zagadnieniach jak poezja tworzona na obszarze Al-Andalus, żydowska myśl filozoficzna w średniowieczu, kabała chrześcijańska oraz żydowskie miasto w Lublinie.

Roch Sulima – antropolog i historyk kultury, profesor, wykładowca Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej, a wcześniej w Instytucie Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie kierował Zakładem Kultury Współczesnej. Opublikował między innymi prace: *Folk-*

lor i literatura. *Szkice o kulturze i literaturze współczesnej* (1976, 1985); *Dokument i literatura* (1980); *Literatura a dialog kultur* (1982); *Tadeusz Nowak. Zarys twórczości* (1986); *Słowo i etos. Szkice o kulturze* (1992); *Antropologia codzienności* (2000); *Głosy tradycji* (2001); *Powidoki codzienności. Obyczajowość Polaków na progu XXI wieku* (2023); współautor publikacji *Kołędy polskie* (1991) oraz *Antropologia słowa* (2003). Członek wielu rad redakcyjnych, między innymi „Kontekstów”, „Kultury Współczesnej”, „Literatury i Kultury Popularnej”, „Literatury Ludowej”, „Prac Kulturoznawczych” i „Kultury Popularnej”; członek Komitetu Nauk o Kulturze PAN, Komitetu Nauk o Literaturze PAN, Komitetu Nauk Etnologicznych PAN, Rady Języka Polskiego PAN i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Interesuje się przemianami polskiego obyczaju, antropologią codzienności, wpływem nowych mediów na przeobrażenia wzorców kultury potocznej i popularnej oraz problemami historii kultury polskiej i europejskiej.

Monika Sznajderman – antropolożka kultury; stopień doktora nauk humanistycznych otrzymała w Instytucie Sztuki PAN w Warszawie. Autorka książek *Zaraza. Mitologia dżumy, cholery i AIDS*; *Współczesna Biblia Pauperum. Szkice o wideo i kulturze popularnej*; *Blazen. Maski i metafory*; *Falszerze pieprzu. Historia rodzinna oraz Pusty las*. Redaktorka kilku antologii esejów, między innymi *Nostalgia. Eseje o tęsknocie za komunizmem*; *Znikająca Europa* (z Kathariną Raabe); *Jako dowód i wyraz przyjaźni. Reportaże o Pałacu Kultury* (z Magdaleną Budzińską) i *Przecież ich nie zostawię. O żydowskich opiekunkach w czasie wojny* (z Magdaleną Kicińską). Od 1996 roku prowadzi Wydawnictwo Czarne. Za książkę *Falszerze pieprzu* uhonorowana Nagrodą im. Marii i Łukasza Hirszowiczów, Nagrodą Literacką Miasta Radomia oraz Nagrodą im. Jerzego Turowicza. Została również wyróżniona przez Kapitułę i Dyрекcję Fundacji im. Jerzego Bonieckiego – Polcul za działalność społeczną, wydawniczą oraz popularyzację czytelnictwa, a także nominowana do Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego (2017), Nagrody Literackiej Nike, nagrody Śląski Wawrzyn Literacki oraz do Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus. Laureatka nagrody „Portrety 2019” przyznawanej przez miesięcznik „Kraków” za książkę *Pusty las*. Za tę książkę została również nominowana do Nagrody Literackiej Nike. Urodziła się w Warszawie, od ponad trzydziestu lat mieszka w Beskidzie Niskim.

J. Szpilka – kulturoznawczyni i literaturoznawczyni. Na Uniwersytecie SWPS prowadzi projekt badawczy o relacji transkobiecości do sadomasochizmu/BDSM. Autorka książki *Gorset, wstyd i kocie uszka. O transkobiecości* (2024).

Kuba Szpilka – antropolog, współtworzy fundację „Zakopiańczycy. W poszukiwaniu tożsamości”. Zajmuje się słabymi, marginalnymi, prowincjonalnymi przestrzeniami kultury. Ostatnio wydał (wraz z Piotrem Mazikiem)

Krupówki (2018) oraz *Chodząc w Tatry* (2021). Mieszka w Kościelisku.

Wiesław Uchański – prawnik, filozof, doktor nauk politycznych. W 1987 roku został dyrektorem Wydawnictwa „Iskry”, po jego przekształceniu w spółkę z o.o. w 1992 roku, został prezesem spółki. Laureat Nagrody Kisiela, nagrodzony Srebrnym Medalem „Gloria Artis” w dziedzinie „literatura”. Przyjaciół i wydawca polskich pisarzy, ludzi kultury, polityków.

Tomasz Wiśniewski – prof. Uniwersytetu Gdańskiego, kierownik Zakładu Badań nad Sztukami Scenicznymi. W latach 2016–2019 był zastępcą Dyrektora ds. Nauki w Instytucie Anglistyki i Amerykanistyki UG. Pomyślny słodawca festiwalu Between.Pomiędzy oraz założyciel Beckett Research Group in Gdańsk. W 2016 roku opublikował monografię *Complicite, Theatre and Aesthetics*, a w 2006 roku książkę *Kształt literacki dramatu Samuela Becketta*. Redaktor kilkunastu wydawnictw naukowych. Autor artykułów o współczesnej literaturze i teatrze wydanych w Polsce, Wielkiej Brytanii, Francji, Austrii, Brazylii i w Stanach Zjednoczonych. Jest redaktorem merytorycznym (język angielski) kwartalnika „Tekstualia”. Współpracuje z portalem „The Theatre Times”. Od 2018 roku członek zarządu Polish Association for the Study of English (PASE) oraz Rady Programowej Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego. Jego obecne badania dotyczą dramatu i teatru irlandzkiego.

Magdalena Wróblewska – historyczka sztuki i muzeolożka zainteresowana problematyką dekolonialności. Adiunktka na Wydziale Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego, Dyrektorka Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Stypendium typu post-doc odbyła w Kunsthistorisches Institut in Florenz – Max-Planck-Institut i Staatliche Museen zu Berlin (2012–2014). W latach 2015–2021 kierowała badaniami w Muzeum Warszawy, a także kilkoma zespołami: w Dziale Badań nad Warszawą, Dziale Archeologicznym, Centrum Interpretacji Zabytku i Korczakianum. Była współkuratorką wystawy głównej *Rzeczy warszawskie*, odpowiadała za Gabinet Portretów. Prowadzony przez nią projekt *Skąd się biorą warszawiacy? Migracje do Warszawy w XIV–XXI wieku* w 2016 roku został nagrodzony Sybillą przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. W ramach projektu *City Museums and Multiple Colonial Pasts* w programie ECHOES (2020) opublikowała wraz z C. Ariese książkę *Practicing Decoloniality in Museums: A Guide with Global Examples* (2021). Autorka książek i artykułów na temat fotografii, między innymi: *Fotografie ruin, ruiny fotografii. 1944–2014* (2014, nagrodzona przez NIMOZ w konkursie „Muzeum widzialne”); *Obrazy pamięci i wiedzy. Fotograficzne reprodukcje dzieł w archiwach i narracjach historii sztuki* (2022, Nagroda Rektora UW). W 2023 roku odbyła staż badawczy w Department for

Anthropology, Museum of Natural History, Smithsonian Institution w Waszyngtonie.

Renata Zając – dr nauk humanistycznych, wydawca (założycielka a obecnie współwłaścicielka wydawnictwa Pasaże), redaktorka, reżyserka słuchowisk i filmów edukacyjnych, a także autorka publikacji dla dzieci. Łączy walory humanistyki rozumianej jako najwyższa forma ludzkiego doświadczania rzeczywistości z umiejętnością przełożenia literatury i sztuki na język egzystencji. W kręgu jej zainteresowań pozostaje od lat literatura modernizmu, zwłaszcza w jej symboliczno-transgresyjnej odsłonie. Dysertację doktorską poświęciła wątkom perwersji i wzniosłości w literaturze Młodej Polski.

Marta Zimniak-Hałażko – antropolożka kultury, pracuje w Instytucie Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego. Zainteresowania naukowe: antropologia i socjologia kultury współczesnej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ruchów społecznych i religijnych, utopii społecznych i dyskursów publicznych. Autorka m.in. książek *Raj oswojony. Antropologia nowych ruchów religijnych* (2003) oraz *Ciało i wspólnota. Wokół prawicowej wyobraźni* (2017).

Magdalena Zych – antropolożka kultury, doktorka nauk humanistycznych, kustoszka i kuratorka Muzeum Et-

nograficznego w Krakowie, gdzie od 2009 do 2023 roku koordynowała i realizowała projekty badawcze (miedzy innymi *dzielo-dzialka* i *Wesela 21*), tworzy publikacje i projekty wystawiennicze. Kreuje przestrzeń współpracy między artystami, aktywistami i społecznością akademicką. Zajmuje się między innymi praktykami skupionymi wokół muzealnych kolekcji etnograficznych. Uczestniczyła w konsorcjum TRACES (2016–2019) w programie Horyzont 2020, zainicjowała projekt o kolekcji syberyjskiej MEK w ramach NPRH (2016–2019), uczestniczy w projekcie *Traces as Research Agenda for Climate Change, Technology Studies and Social Justice* (Cost Action 20134) i w kanadyjskim konsorcjum *Thinking Through the Museum*. Współpracuje z kwartalnikiem „Autoportret. Pismo o Dobrej Przestrzeni”.

Robert Zydel – absolwent Instytutu Etnologii i Antropologii UW. Przez wiele lat prowadził laboratoria i zajęcia związane z praktycznym zastosowaniem narzędzi etnograficznych w badaniach marketingowych. Był Consumer Insight Directorem w agencji kreatywnej Saatchi&Saatchi. W latach 2014–2019 zarządzał Biurem Marketingu Miasta w samorządzie warszawskim. W latach 2021–2023 był dyrektorem Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. Obecnie dyrektor multisensorycznego muzeum Fabryka Czekolady E.Wedel w Warszawie.

Summaries

Magdalena Wróblewska *The Museum Colonial Complex. Challenges of Decolonization in Central-Eastern Europe upon the Example of the National Ethnographic Museum in Warsaw*

The article discusses the beginnings of the history of the National Ethnographic Museum in Warsaw interpreted within the perspective of de-colonial research dealing with museums and collections. By applying such conceits as “the Polish colonial complex” and “inner European colonisation” the author indicates the embroilment of the Museum and ethnography within the network of global colonialism, while at the same time describing the distinctness of the situation in a Central-Eastern European country that did not possess neither the position of an empire nor overseas colonies. The last part of the article presents postulates pertaining to decolonial undertakings in museums of the discussed region, in which colonial past and

entanglement are not as unambiguous as in the case of the colonial empires of the West.

Magdalena Zych *Around the Ethnographic Museum*

A presentation of selected issues causing tension surrounding the ethnographic museum and related to the necessity of renewing the role of this institution, especially in the context of social changes: decolonization, newly defined centre-periphery relations, the increasing role of inclusive processes of various communities linked to ethnographic collections, and the broad activities of the Museum. The analysis was based on material collected by means of case study research in thirteen European ethnographic museums between 2013 and 2023 (found materials, communication, interviews). Referring to Achille Mbembe’s philosophical concept related to the Afrofuturism trend known as “the ethics of the passer-by” the text proposes a change in the way museum authority is created.

Ewa Klekot *Representation by Art, or a Holiday Ethnographic Museum*

This text makes use of unpublished archival material from the National Ethnographic Museum in Warsaw, concerning traveling exhibitions organised on river barges in 1952–1967. The holiday character of exhibition activity on barges and the latter’s spatial and technical limitations indubitably impacted the approach to those travelling

exhibitions and to a certain degree defined both the language of the message and its contents. Author discusses the programme of such exhibitions and the routes of the museum barge, as well as partly its scenarios, sets of objects, and manners of their arrangement. The presented material was subjected to reflection from the viewpoint of constructing ethnographic museum representations as well as discourses dealing with the museum, art, and ethnography.

Monika Stobiecka *Avant-garde Theories or Plausible Scenarios? Museums In the Light of Critical Heritage Studies*

The paper discusses theoretical and practical proposals for redefining the role of the museum, its practices, and collections offered by representatives of critical heritage studies, an interdisciplinary research field situated at the intersection of anthropology, archaeology, ethnology, history, art history, environmental humanities, conservation, law, museum studies, and tourism. Critical heritage studies, by making a paradigmatic shift towards posthumanism, put forward bold and radical postulates concerning, among other things, transcending traditional binary oppositions used in heritage practice (natural vs. cultural, material vs. immaterial, secular vs. religious). However, to what extent do these new theories translate into practice? Are they merely avant-garde and inspiring proposals with no grounding in reality? Or, conversely, are they already materializing as plausible scenarios for heritage? Finally, how can the proposals of critical heritage studies be realized within the museum institution, which remains one of the main subjects of research conducted in this spirit? The article addresses the above research questions by: 1) probing new conceptualizations of the museum's role emerging from the texts of critical heritage studies scholars; 2) discussing radical practices and their potential realization in museum institutions; and 3) tackling the future-oriented issue of collections and museum objects that go beyond the past and present.

Katarzyna Maniak *The Crisis of the Regime of Museum Ownership and Its Potentials*

The author pursues reflections on ownership relations in the museum institution. In doing so she discusses the concept of ownership by referring to resources and their accessibility, an infrastructure indispensable for the considered state of ownership, its transformations and consequences, as well as the decolonization movement. By basing herself on the example of the informal initiative of the Museum of Care, Katarzyna Maniak demonstrates how cultural property succumbs to the processes of enclosure and sharing.

Ewa Manikowska *The National Museum as the Met, or on the Contemporary Significance of Provenance Studies*

This article – by referring to numerous and celebrated examples – discusses the growing significance of provenance studies within the activity pursued by museums all over

the world. The author indicates their specific foundations and research instruments, as well as ethical and legal premises. In doing so she presents the emergent evolution due to which provenance studies have become today an indicator of the social mission conducted by museums. A thus outlined background developed into a point of departure for an analysis of the case of Polish museums. The article indicates serious negligence within this range and proposes a thesis claiming that this is the reason for an immense and increasing hiatus not solely between the praxis of Polish museums and world institutions but also between the awareness and sensitivity of Polish and global researchers and curators. Moreover, the article possesses also a postulative character: it indicates the path of introducing a thought out, complex, and consistent policy of provenance studies without which Polish institutions will increasingly diverge from the contemporary model of museology based on historical and social sensitivity, ethics, cooperation, and trust.

Agnieszka Kilian Les Nouveaux commanditaires – New Principals?

The text analyses the *Les Nouveaux commanditaires* model presented in 1991 by the French artist François Hers. This proposal intended to democratize art and enable any individual or group to initiate a creative process or commission a work of art. In his brief manifesto-protocol Hers outlined only the general principles of this alternative system. By citing three selected projects A. Kilian attempts to critically address part of the assumptions, but also to highlight the potential of the proposal in question. The text includes the first translation of the protocol to Polish.

Sara Herczyńska *The Impossible Museum. Fred Wilson in Warsaw*

In 1992 the American artist Fred Wilson visited Warsaw and created *Muzeum niemożliwe* (*The Impossible Museum*) – a meta-museum installation for the *Translation* exhibition held at the Centre for Contemporary Art. This article proposes an analysis and interpretation of the discussed work of art as well as its reception in reference to the Warsaw context and the artist's other works.

Karolina Łabowicz-Dymanus *The War Remnants Museum in Ho Chi Minh – Within a Process of Incessant Changes of Historical Narration and the Modification of Memory*

The author analysed dynamic changes within historical policy and cultural memory upon the example of the War Remnants Museum in Ho Chi Minh City, focusing on its role in the ongoing evolution of the Vietnamese historical narrative and collective memory of the 1945–1975 war. By means of an analysis of the Museum's adaptation to changing political landscapes and international perceptions, the study highlights how changes in Vietnam's domestic and foreign policy have influenced the Museum's discourse. The

author emphasized the interaction between state historical policy, global geopolitics, and visitor expectations, leading to a nuanced reconfiguration of Museum exhibits. This re-evaluation represents a broader effort to balance national identity with global narratives, reflecting the complex process of remembering and interpreting the war's legacy.

Agnieszka Rayss *Phantoms*

A note about the *Fantomy (Phantoms)* photography project examining the museum collections motif and ways of creating and presenting the latter.

Kuba Szpilka *An Event Appearing Due to Words*

Home and museum collections coexist alongside each other. Despite all differences they serve a shared challenge, i.e. communing with all beings. They were and remain autonomous. Historical museums, including the Tatra Museum, came into being thanks to private collections. Within the Zakopane context mention is due to the Chałubiński, Kocjan, and Dębowski's collections and as well as the recent transformation of the home and atelier of Władysław Hasiór into the Władysław Hasiór Gallery – a branch of the Tatra Museum. The fundamental source of contemporary thought – critical reflection encompassing all culture facilities, including museums – leaves no doubt regards their ideological, political, class or race entanglements. We already know that this is not an incidental phenomenon but an inalienable *modus vivendi*. Today it is the force of museum presentations, their metropolitan, perfect, and to a fault worked through force that steers us towards the privacy of a home, a fragile and, for this reason, a genuinely different ability. We have to work for the sake of this independence since it is due to it that we can enjoy insight into its multiplicity and reality.

Paweł Próchniak *I-Am Not (Remarks on Unpreparedness)*

This sketch problematizes the question of unpreparedness in its connection with problems of subjective presence – in particular weak, giving way to other beings, and open to the unknown. The author also expands the question of the cognitive value of being unprepared.

Tadeusz Bartoś *The Phenomenology of Unpreparedness*

Mood is the beginning of thinking – we can glean this idea from the writings of Martin Heidegger. The mood of the explorer influences that which reaches him or her. Awe, amazement, trepidation, boredom – a variety of moods that are not a feeling or an emotion, but a cognitive manner of man's being. Moods introducing man to a separate way of being in the world include also that of being unprepared. Being unprepared, not ready, inspires a peculiar manner of existence, somewhere in-between, without clear contours, without determination, poorly timed. The phenomenology of unpreparedness brings one into the very centre of a distinctive experiencing of life.

Janusz Bohdziewicz *In Praise of Unpreparedness*

The intention of this sketch is an auteur proposal of resolving a question about the unrealized project of enlightenment contained in Immanuel Kant's essay *Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?* (Answer to the Question: What is Enlightenment?). The article is a commentary on an essay by Agata Bielik-Robson dealing with the same topic; it also draws inspiration from the works of Jan Masschelein and the New Testament. In the opinion of the author the source of the failure of emancipation ideals is the education system, whose essence consists of preparing new generations for future life based on values obligatory in the past – together with a simultaneous disregard of the pupils' and students' present-day life. Meanwhile, readiness for a relation with the here and now topicality – time free from the ideals of the past and replete with current attention – is more important than such comprehended preparations. The closing part of the text also consists of inspirations, borrowed in particular from Christianity, for thinking about humanity as an unfinished project of development, which certainly does not consist of achieving in one's life a once assigned standard of *homo sapiens*.

Marcin Jarząbek *On Things and (Un)preparedness for Death – Cultural Practices of the Consumer Society*

An overview and interpretation of the cultural practices of cleaning and attitudes toward objects in the face of one's own death. Starting with the Swedish concept of "death cleaning" (*döstädning*) the author demonstrates how it became embedded in American consumer culture and its institutions, such as garage sales, moving to a senior centre, and *decluttering*. Due to the "invisibility of death" in contemporary Western culture, "cleaning up before death" has become in the United States another lifestyle offer, commercialized and professionalized. In conclusion, Marcin Jarząbek highlights difficulties associated with this practice as well as its importance for the self-awareness and effectiveness of those approaching death.

Agnieszka Giszterowicz *"To Die Is Profit". Accounting, Management and Bookkeeping in the Context of Unpreparedness*

A theoretician of accounting makes use of her knowledge and experience in the domains of accountancy, management, and book-keeping while facing an anthropological problem.

Michał Klinger *Prepared Unpreparedness. The Creation of the Ethos of "paraskeuē" and Selected Testimonies of the Phenomenon (Theological Essay)*

The sources and description of this particular ethos will be indicated in the Gospel. Its structure is that of a "cascade" of experience. A thesis to be presented will deal with its persistence in important cultural texts.

Stanisław Krajewski *I Am Unprepared for... AI*

Everyone is talking about Chat GPT. And correctly so. The bulk of skills will become automated. On the other hand, there will remain the need for actual authors. There arises the question who is to judge whether something is truly creative and innovative. Moreover, Artificial Intelligence (AI) indicates that an increasingly large part of our humanity is digitally simulated. Are there any entrenchments that will defend themselves? If so then we must rise above the level of that which is subjective. This is what the philosophy of dialogue is about. It can be also used for formulating a furthest going reinforcement of the Turing test. Is an analysis of challenges posed by AI a chance for academic philosophy?

Piotr Jakub Fereński *We Shall Never Be Ready*

An attempt at answering a question about the accessibility of events from a past in which researchers did not participate. The author ponders whether such events are in any possible way given by experience, and whether one can become prepared for such an experience. He writes about remembrance sites and the role played by objects-testimonies acting as *sui generis* depositories and transmitters of the suffering of others. In this context he also considers the philosophical ideas formulated by Edith Stein, who was of the opinion that *Einfühlung* permits a direct and eye-witness experience of the ordeal of another subject. This is possible due to access to the world of values, including historical and cultural conditions within whose range people feel, think, and act. Although the author does not trust phenomenology to the very end he argues that researchers dealing with the past are often totally unprepared for ruins, traces, and remnants of catastrophes. A confrontation with spaces and objects marked with tragedy produces astonishment, disbelief, shock, and incapacitation. The presented text poses questions about universal values, including dignity and liberty.

Dariusz Czaja *"I Am Unprepared, but I Am Ready". Voices from the Death Chamber*

Death comes unexpectedly, and it is impossible to prepare oneself for it. Youth knows nothing about death, while old age – an existence whose profound meaning is summarized in "the death chamber", the apt poetic phrase applied by Tadeusz Różewicz – is closer to thinking about it. Dariusz Czaja asks about the possibility of preparing oneself for one's death and renders the object of his discourse Victor Hugo's masterpiece: *Le Dernier Jour d'un condamné* (1829), whose "plot" takes place in an actual death chamber. He ends by comparing remarks about unpreparedness for death with Leo Tolstoy's *The Death of Ivan Ilyich*, in which he follows the Heideggerian space of *das Man*, embracing the story's protagonist on all sides.

Monika Sznajderman *Fragments of a Journey*

The text is a two-threaded story in which historical and contemporary storylines intertwine. The author describes pogroms in Western Galicia in 1870, 1898, 1918–1919 and pogroms in Eastern Galicia in 1941, commemorating their victims and showing the broader context. The highlight is a contemporary journey to Ukraine in the footsteps of the protagonists: in Zolochiv/Złoczów, Skhidnytsia/Schodnica, and Drohobych. Monika Sznajderman looked for biographical and literary clues. It is also a journey in search of the first and last images experienced by Bruno Schulz. A fragment of a larger whole devoted to the Jewish history of Gorlice.

Jacek Leociak *The Last Words before Death*

The author analyses the last words uttered by criminals sentenced to death (and registered in court documents) as well as those of victims of anti-American terrorist attacks of 9 September 2001 and the massacre committed on 22 July 2011 by Anders Breivik on Utøya island (sources included registered last telephone conversations from the World Trade Center and the United Airlines Flight 93 and 175 as well as last SMS texts from Utøya). The last words of the condemned could be included in four topoi, the first being: "I am ready/prepared"; the second – "turn to Jesus/God"; the third – "I love you", and the fourth – "we shall meet soon". The recorded vocal and text testimonies of the victims of 11 September 2001 and the massacre on Utøya (22 July 2011) echo one of the topoi present in the last words of the condemned before an execution. I have in mind the conveyance of confessions of love to those nearest and dearest: I love you – these last words spoken before death (both by the condemned, the victims of terrorists, or those on their deathbeds) – constitute a distinctive genre of speech not described by Anna Wierzbicka in her book: *English Speech Act Verbs: A Semantic Dictionary* (1987). This is not the time for proposing semantic paraphrases maintained in Wierzbicka's style, but I would like to uphold the genre intuition. The last words comprehended as a specific act of speech alleviate the violence of death and familiarize with its horror (as I mentioned at the beginning of my text by evoking the traditions of *danse macabre* and *ars moriendi* and by citing Georges Bataille).

Łukasz Stypuła *"Miasto odchodzi". Lublin Notes of Unpreparedness*

A story about Lubartowska Street in Lublin within the context of *Miasto odchodzi*, a poem by Tomasz Pietrasiewicz, and an account of practical exercises for *being unprepared for [...]*.

Marta Zimniak-Hałajko *Unpreparedness for Life. Liminal Conditions and the Practical Sense*

The topic of reflections contained in this text consists of selected institutional and individual ways of acting in

situations of unpreparedness for welcoming or ending life. Interpretation material is provided by selected auxiliary practices with respect to women experiencing unplanned pregnancy, examined by means of ethnographic methods (the participation method), and mediated testimonies of experiencing disappointment with the role of a parent, examined by means of the content analysis method.

Katarzyna Prot-Klinger *Unprepared for Life. The Effects of Early Traumatic Experience*

In this article, based on literature and therapeutic practice, I describe the impact of early traumatic experience upon later life. Such experience involves lack of care at the very early stage of development; in the case of persons I described it entailed hiding them – Jewish infants – during the Holocaust. Contrary to popular psychology trauma does not strengthen the psyche or help coping with life's challenges. Early traumatic experience causes disturbances in the domain of attachment, which, in turn, affect coping with subsequent difficult life events.

J. Szpilka *Who is Prepared for Genderization? Cisgender as a Mechanism of an Uneven Distribution of Life Potentials*

A reflection on the category of preparedness within the context of experiencing growing up and coming into contact with gender. With the contemporary trans theory as a point of departure the article analyses the way in which narrations making it possible for cis persons to prepare themselves for experiencing gender are constituted. The same narrations do not, however, include experiences of transsexuality, in particular medical transition. Although from a common-sense point of view this appears to be connected with a fundamental difference in the experiences of trans and cis persons, a closer analysis shows that preparing for gender is not so much a symptom of the trans/cis difference as one of the elements constituting the latter.

Maciej Krupa *The Frenzy of Marching. Fughetta*

When frenzy forces us to march, when marching is an escape, then there is no way to prepare oneself to leave. In such a situation the wanderer is never prepared. Simply because he cannot be prepared. After all, sometimes he even does not know that he will set off. Only once he arrives will he be surprised by the distance. Awake, delirious, or asleep. Walking is not banal, it is innocent; sometimes it is a question of life and death. Or frenzy. Walking can result in frenzy. Frenzy can incline towards walking or even compel it. Illness and walking constitute a dangerous union.

Paweł Próchniak *In a Dream, at Night (on the Margin of the Poezja Vocal Series by Tadeusz Różewicz)*

This article is an aspectual analysis and interpretation of the *coż z tego że we śnie* cycle of poems closing an "auteur"

edition of collected poems by Tadeusz Różewicz. The author examines the cycle's two motifs: catastrophe (its concrete form being the Indian Ocean tsunami that took place in South-Eastern Asia on 26 December 2004) and sudden death (with a reference to last moments in the life of Adam Mickiewicz, who died in Istanbul on 26 November 1855), situating them in a modelling perspective of "unpreparedness" and demonstrating how the "poet's word" became the "last word": a message running across time, a form of a memento, but also a dramatic delivery of poetry, followed by a "definitive end".

Magdalena Barbaruk *Waiting Room. Giżycki's Archipelagos*

Marcin Giżycki died on 20 October 2022 in a clinic while waiting for a doctor's appointment. As his wife, Agnieszka Taborska, wrote: "He coughed his way to death. He died the way he lived: not wanting to accidentally cause trouble by taking care of himself." The clinic waiting room becomes for Magdalena Barbaruk a place-symbol of unpreparedness, the latter's cruelty, and, at the same time, hope. Giżycki wrote limericks during the last moment of his life, his new books were published after his death, and the date of his passing is still being corrected in the English-language Wikipedia, thus giving him an extra day for activity, which M. Barbaruk calls "metaphysical activity". The article is devoted not so much to reflecting on the copious *oeuvre* of the director, animation filmmaker, art critic and historian, film and media expert, but, first of all, tries to sketch the community revealed by the experience of being unprepared for his death (as testified in funeral speeches, farewells published in periodicals, a funeral diary written by Agnieszka Taborska, and *in memoriam* meetings). The point of departure of M. Barbaruk reflection on unpreparedness was the death of the anthropologist Ludwik Stomma and the reactions it provoked among his colleagues and friends (vide: *Nie jestem przygotowany* by Zbigniew Benedyktowicz, a commemoration book dedicated to Ludwik Stomma and published in "Konteksty" 2021, no. 1–2).

Paweł Drabarczyk vel Grabarczyk *Termitologies. The Previous Future Continuous of Agnieszka Kurant*

In her artistic projects, such as *Koniec podpisu* (The End of the Signature), Agnieszka Kurant reaches for the conceit of the automaton in order to draw attention to the increasingly topical question of collective authorship. The profoundly Promethean myth of an anthropomorphic or outright animated machine has been from its very onset associated with relativity. At the same time it is fitting to admit that the myth of the individual author is a dynamic phenomenon and its future is uncertain. Today, it evolves rapidly – also owing to invisible laws ruling the market or the development of Artificial Intelligence. Agnieszka Kurant's leading artistic strategy is "to render visible that which is invisible", including those causative forces and phenomena. After all, that which is imaginary and mythic

– or, as the artist stresses, “fictitious” – impacts reality no less than that which is “real”. Is the epoch of art thus coming to an end?

Dorota Koczanowicz *Cooking Sections: Visualizing Responsibility and Culinary Practices*

The article deals with the activities of Cooking Sections (Daniel Fernández Pascual and Alon Schwabe), a British art collective that explores the way we eat and mutual links between food, industry, and climate by developing visual and performative tools applied to visualize responsibility. Cooking Sections believe that art can lead to social change. By combining design, performance, activism, and social work they analyse the way food can manage ecosystems and promote conservation. The departure point of the article is Nicholas Mirzoeff’s thesis on the persuasive advantage of the language of art over the language of science in the context of the climate crisis. Mirzoeff believes that the problems of the New Human Age expressed in the language of the exact sciences may not reach a significant group of people. The advantage of the language of art lies in its ability to visualize, in an overall aesthetic gesture, the non-obvious consequences of human activity. The artistic activities of Cooking Sections are analysed in the context of Nicola Perullo’s tasks according to which taste is not a static individual identity, but a processual, changeable education for the sake of a good life, and culinary choices are crucial for taking care of one’s body and the environment.

Leszek Koczanowicz *(Un)prepared for Politics*

The article analyses the meaning of preparedness for politics, particularly in a democratic society. The author recalls classical works from the domain of the philosophy of politics as well as contemporary studies on this topic. Concluding, he states that the most important are ethical competences, both those of politicians and the electorate. The possession of such competences makes it impossible for democracy to transform into any sort of authoritarianism.

Agnieszka Bednarek-Bohdziewicz *Newer Countenances of Smātek or the Incalculability of Wēkrėkùs? On the (Un)Ready Identity Strategies of Male and Female Kashubians*

This text is an anthropological commentary on narration focused on the outcomes of the 2021 National Census and a question posed after their publication: why has the number of Kashubians decreased in the Census account? By recalling two metaphors borrowed from Kashubian legends – Smātek and Wēkrėkùs – the author attempts to describe, analyse, and place within a context Kashubian identity strategies and associated declaration schemes. Conclusions emerging from most recent field studies result in assuming that they appear to be unready (constantly evolving) and “unforeseeable”, i.e. not to be accounted in statistical columns or at least incompatible for being arranged in this manner. True, one of the reasons for “population deficits”

could be assimilation dictated by indifference and, at times, minority shame (unification within the range of the Polish cultural community), although ethnic escapism as such is a much more complicated phenomenon. That which evades statistics and appears to be the specificity of the contemporary identity strategy of the Kashubians is the “*podkòrbianie* (mimicry) of Smātek”: contrariness and humour, sidesteps and omission, a specific identity game evading questions about a declaration, including overstepping passed on images pertaining to a group (such as breaking the folkloristic frame). As a metaphor of this unready strategy ironically deconstructing an essentialistically and ethnotypically comprehended ethnicity I propose Wēkrėkùs – a Kashubian *trickster*, joker, and jester, but also a guardian of loners (and thus of individualism).

Tomasz Wiśniewski *Forms of Unpreparedness in the Theatre*

The article discusses various forms of unpreparedness to be observed in the theatre. Analysis based on examples of specific forms of unpreparedness is the starting point for a scrutiny of their semantic potential. The research material embraces, to a large extent, the London-based theatre company Complicité, its artistic director Simon McBurney, and the actress Kathryn Hunter, a long-time associate of the company. The starting point for argumentation is the cancelled press presentations during the London stagings of an adaptation of Olga Tokarczuk’s *Drive Your Plow Over the Bones of the Dead*, and the associated consequences.

Katarzyna Pastuszek *Entanglements and Hyphae. Practical Exercises in Unpreparedness*

This article is a case study of the author’s artistic project *Re:fungia – the fungi score* and the choreographic strategies used in it. Launched in 2022, *Re:fungia* is a choreographic experiment that uses movement practices, dance improvisation and speculative thinking to explore the connections between the sentient body and the post-human fungal kingdom. Analysing the different stages of the project, the author looks at choreographic strategies as practical exercises of unpreparedness – understood as openness to and ability to be responsive (*response-ability*).

Anna Sobolewska *Unprepared for the Apocalypse. Podróż zimowa by Stanisław Barańczak*

The author discusses the theme of the Apocalypse in contemporary culture as one of the forms of dystopia and a time of waiting for the Apocalypse in the poems of poets of old. *Podróż zimowa* by Stanisław Barańczak is a poetic cycle inspired by Franz Schubert’s *Winterreise*. In the introduction Barańczak explained that his cycle of poems is neither a translation nor a travesty of the song by the Romantic poet Wilhelm Mueller – the basis of Schubert’s composition – but an original, “parallel” work. Author examines Barańczak’s poetic artistry by referring to his poems from the period of People’s Poland, dominated by vernacu-

lar language and a pastiche of official speech. A characteristic trait of this poetic is its deformation of language and numerous attempts at delexicalization and literalisation of common phraseological affiliations. The same occurs in *Podróż zimowa*, where the selection of the most banal phraseologies such as “to clean forget”, “to burst into”, or “to pull one’s leg” is closely connected with the theme of an apocalypse. The apocalyptic scenery in Barańczak’s poems (not merely in *Podróż zimowa*) assumes the shape of a polar desert in an aura of eternal winter, resulting in dual annihilation – a disintegration of matter and spiritual paralysis. *Podróż zimowa* is, at the same time, a grand metaphor and an account of an authentic journey within American reality – a fast drive along a highway in a winter landscape. Author maintains that *Podróż zimowa* can be comprehended as an initiation journey leading through the labyrinths of the land of ice and darkness towards a transgression of the subject’s “I” and overcoming the state of separateness.

Renata Zając *The Symbolism of the Night that Becomes the Beginning. On the Night-time Obsessions of Pascal Quignard*

A text dedicated to the night and its symbolic connotations with regard to Pascal Quignard’s album-essay *The Sexual Night* (translated by K. Rutkowski). The author of the sketch enquires about Pascal Quignard’s inspiration sought in night-time darkness and obsessions of darkness prior to man’s birth. R. Zając points to Georges Bataille and his album *The Tears of Eros* as an important context of the imagination of the French man of letters. She is interested in the symbolic dimension of both the night and existential situations recurring in Quignard’s world.

Monika Krajewska *On the Infinite, Beasts, and Keys*

While seeking in Biblical texts references to contemporary threats and a repressed premonition of an encroaching (local? global?) apocalypse the author comes across allegorical images in the visions of prophets, meticulous descriptions of terrifying beasts – human-animal hybrids transforming in front of our eyes. There also comes to mind a laconic but powerful image of chaos preceding or perhaps constituting a significant introduction to the creation of the world contained in the opening words of the Torah. We thus live in a brief interval between chaos and chaos and remain unprepared for this truth.

Małgorzata Sady *On the Edge/in the Land of Senegal. Surprises (Various Fragments) and Their Branches.*

I spent the whole of December 2023 benefitting from residency in Saint-Louis, the former capital of French West Africa, located at the northern edge of Senegal. At the time of the inauguration of the Zakopane conference I completed the first week of my stay in this extraordinary place. By means of an internet connection with the conference participants I enjoyed an opportunity to tell them about first impressions made by local culture, customs, ar-

chitecture, and music and showed photographs bringing my account closer. Moreover, I added to the original version of the text a description of a local shepherdess.

Vira Meniok *Second Autumn. The Origin of a Manuscript*

The author of the essay presents key figures and symbolic meanings which for over twenty years shaped the Second Autumn literary and artistic project dedicated to Bruno Schulz on the anniversary of his tragic death. Second Autumn events begin annually on November 19 with an ecumenical meeting at the site where Schulz was murdered. *Druga jesień* is his only text whose manuscript survived and now continues to evolve through Second Autumn activities – one among countless forms of the author’s life after death: life in his works is stronger than death. Second Autumn is a project-mission based on the idea of activities dedicated both to Schulz and to all those forever inscribed in the horizons of this mission, including, more recently, those who perished in the war against the Russian invader. The idea of action is also a symbolic act of waking dormant needs so as to remember that which is most important and resists oblivion. In accordance with Paul Ricoeur, Schulz emerges in Second Autumn as a prophet who continues to speak and remains an effigy of a crisis. In the *Schulz. Psalmi* cycle Serhiy Zhadan speaks – both in Schulz’s and his own name – about the helplessness and strength of the poet-prophet at the time of a catastrophe.

Ostap Sływinski *“A Pity that Poetry Does Not Kill”. Transformations in Ukrainian Poetry in the Face of War*

From the onset of the Russian invasion of Ukraine (2022) Ukrainian poetry is experiencing changes on different levels – starting with form and vocabulary and ending with ethical questions pertaining to the author’s stand and the tasks that poetry is to perform in a situation of an existential threat facing the individual and the community. The author of this sketch attempts to diagnose the most important poems by examining works written by Ukrainian authors in the course of the first year of a full-scale war, and by taking into consideration commentaries and reflections expressed by poets, both male and female, in interviews and essays. The most significant transformations include a *sui generis* ritualization of the poem upon the level of topic and form, resulting not solely from a return to belief in the “magical power” of language but also from an awareness of a need for solidarity, the merge of the community *via* culture; reflections on the so-called martial state of the language characterised by concretisation, de-metaphorization, and updating the war-time meaning of particular words; reflections on hate speech permeating not only daily communication but also the language of poetry and treated as something destructive for the language but, simultaneously, inevitable at the time of brutal war.

Danylo Ilnyckyj *First Autumn: an Essay on Drohobych (for Second Autumn)*

This essay belongs to the genre of private urban planning. The first fragments are stories about failing to meet the town during assorted times of the year – spring, summer, and autumn. Finally, there appeared the *first autumn* – the space-time of a more profound entry into the town and greater familiarity, a mutual acceptance of the town and the author of this text. The first Drohobych autumn became a point of departure for further acquaintance and immersion in the town – in historical, cultural, and anthropological perspectives. Despite its integrity Drohobych is a collage, a town of accumulating historical periods, architectural styles, as well as national and ideological narrations. The moods and visions of private urban planning, proposed by the author, are one of the possible opinions about the town, which became a significant topos worthy of subjective reception and syncretic narration. *First Autumn* is a myth about the town, a private and topological myth, a myth of a modest subject, a myth that ultimately disperses, but remains remembered. This is a story about a condensed, emotional encounter with the town, additionally reinforced with the aroma of a warm autumn, a town that changed into an *oneiros* and remains remembered as such. An essay about self-willed moving about the town and touching it, a story that ends with yet another reflection about the essence of Drohobych.

Marharyta Kondratenko *Occupation Diary* by Volodymyr Vakulenko

Occupation Diary is an authentic story about tragic events in the Ukrainian village of Kapytolivka (Kharkiv Oblast) during the Russian occupation. Murdered by the Russians, the local author and poet Volodymyr Vakulenko (born 1 July 1972 – died between 24 March and 12 May 2022), kept a diary – a special form of documenting the catastrophe which he personally experienced. Vakulenko attempted to save his sick child in the face of Russian cruelty, tried to avoid open confrontation, and embarked upon fighting in his own way. As a volunteer he provided aid for soldiers, fulfilled the function of a courier, and continuously kept a notebook documenting the occupation. Vakulenko was detained by Russian invaders due to his distinct pro-Ukrainian stand. He managed to conceal his diary under a cherry tree in a garden – he wanted to protect its contents and believed that in the future his notes will find their way to organisations defending human rights. After the de-occupation of the city of Izium, the body of Volodymyr Vakulenko was identified in a mass grave. His diary, buried under a cherry tree, was discovered by Victoria Amelina, a poet, who soon after was a victim of a Russian missile aimed at Kramatorsk. *Occupation Diary* by the Ukrainian man of letters – a target of Russian terror – was issued by the Vivat publishing house in Kharkiv and remains a

unique testimony of horrifying events. Vakulenko's last entry was made during the World Poetry Day; in it he left behind a message of belief in the victory of Ukraine. The proposed essay reveals not only the personal tragedy of Volodymyr Vakulenko, but predominantly the power of the human spirit and determination in waging a battle for liberty and justice. The author of the essay firmly stresses that Russians intentionally destroy Ukrainian culture, language, and literature – all that is Ukrainian.

Michał Klinger *Time of the Messiah in Works by Bruno Schulz*

The author points to a single sentence from Schulz's *Sklepy cynamonowe*, which unexpectedly stands out from the context of the story by offering four astonishing adverbials of time. M. Klinger attempts to conduct an exegesis, which turns out to be Messianic. The sentence in question – probably up to now not recorded within this context – appears to predict and, at the same time, explain the unique image of the time of the Messiah, known from *Sanatorium pod Klepsydrą*. More, such a vision, expanded by Schulz, turns out to be a counterpart of the hermeneutics of Western Messianism (Benjamin, Buber). The presented text is an expanded version of the author's paper read in Lublin on 9 July 2022 at the × International Bruno Schulz Festival (SchulzFest) as part of the *Groza i wyobraźnia* (Horror and Imagination) sequence.

Paweł Próchniak *Living Poetry, Struggle (Remarks on the Opening of SchulzFest 2024)*

An introduction to questions posed by cognitive and artistic undertakings creating SchulzFest 2024 (Drohobych, 7–13 July 2024), and – more widely – by the presence of art in a reality whose dominant is war and associated profound destruction occurring in all dimensions of the world – from material *via* existential, social and cultural, to spiritual. The author accentuates the special role of the poetic act whose potential – creating sense and salvaging – appears to be particularly essential in the face of the war catastrophe. Paweł Próchniak also proposes the thesis that the poetic act of art discloses truth about the world most completely; at the same time, this is an act due to which “creative imagination” adjusts itself to the “human note”, in this way introducing a redeeming element into reality subjected to wartime destruction.

Zbigniew Benedyktowicz, Roch Sulima, Kuba Szpilka, Wiesław Uchański, Robert Zydel *The Ethnographic Museum in Contexts*

A record of a conversation dealing with *Powidoki codzienności*, a book by Roch Sulima. The discussion, held on 22 May 2023 at the Ethnographic Museum, was attended, apart from the author, by Wiesław Uchański, Robert Zydel, and Zbigniew Benedyktowicz.

Polska Sztuka Ludowa

KONTEKSTY

◆ ANTHROPOLOGY OF CULTURE ◆ LITERATURE ◆ ART

2024 rok LXXVIII nr 3 (346). Indeks 369403. ISSN 1230-6142.

INSTITUTE OF ART POLISH ACADEMY OF SCIENCES, LIBER PRO ARTE ASSOCIATION

Contents 3 2024

The Actuality of the Museum. Decolonization and New Museum Practices

- MAGDALENA WRÓBLEWSKA *The Museum Colonial Complex. Challenges of Decolonization in Central-Eastern Europe upon the Example of the National Ethnographic Museum in Warsaw*
- MAGDALENA ZYCH *Around the Ethnographic Museum*
- EWA KLEKOT *Representation by Art, or a Holiday Ethnographic Museum*
- MONIKA STOBIECKA *Avant-garde Theories or Plausible Scenarios? Museums In the Light of Critical Heritage Studies*
- KATARZYNA MANIAK *The Crisis of the Regime of Museum Ownership and Its Potentials*
- EWA MANIKOWSKA *The National Museum as the Met, or on the Contemporary Significance of Provenance Studies*
- AGNIESZKA KILIAN *Les Nouveaux commanditaires – New Principals?*
- SARA HERCZYŃSKA *The Impossible Museum. Fred Wilson in Warsaw*
- KAROLINA ŁABOWICZ-DYMANUS *The War Remnants Museum in Ho Chi Minh – Within a Process of Incessant Changes of Historical Narration and the Modification of Memory*
- AGNIESZKA RAYSS *Phantoms*

“I Am Unprepared...” XIII Anthropological Meetings in Zakopane

- KUBA SZPILKA *An Event Appearing Due to Words*
- PAWEŁ PRÓCHNIAK *I-Am Not (Remarks on Unpreparedness)*
- TADEUSZ BARTOŚ *The Phenomenology of Unpreparedness*
- JANUSZ BOHDZIEWICZ *In Praise of Unpreparedness*
- MARCIN JARZĄBEK *On Things and (Un)preparedness for Death – Cultural Practices of the Consumer Society*
- AGNIESZKA GISZTEROWICZ *“To Die Is Profit”. Accounting, Management and Bookkeeping in the Context of Unpreparedness*
- MICHAŁ KLINGER *Prepared Unpreparedness. The Creation of the Ethos of “paraskeuē” and Selected Testimonies of the Phenomenon (Theological Essay)*
- STANISŁAW KRAJEWSKI *I Am Unprepared for... AI*
- PIOTR JAKUB FERĘŃSKI *We Shall Never Be Ready*
- DARIUSZ CZAJA *“I Am Unprepared, but I Am Ready”. Voices from the Death Chamber*

- MONIKA SZNAJDERMAN *Fragments of a Journey*
 JACEK LEOCIAK *The Last Words Before Death*
 ŁUKASZ STYPUŁA *“Miasto odchodzi”. Lublin Notes of Unpreparedness*
 MARTA ZIMNIAK-HAŁAJKO *Unpreparedness for Life. Liminal Conditions and the Practical Sense*
 KATARZYNA PROT-KLINGER *Unprepared for Life. The Effects of Early Traumatic Experience*
 J. SZPILKA *Who is Prepared for Genderization? Cisgender as a Mechanism of an Uneven Distribution of Life Potentials*
 MACIEJ KRUPA *The Frenzy of Marching. Fughetta*
 PAWEŁ PRÓCHNIAK *In a Dream, at Night (on the Margin of the Poezja Vocal Series by Tadeusz Różewicz)*
 MAGDALENA BARBARUK *Waiting Room. Giżycki’s Archipelagos*
 PAWEŁ DRABARCZYK VEL GRABARCZYK *Termitologies. The Previous Future Continuous of Agnieszka Kurant*
 DOROTA KOCZANOWICZ *Cooking Sections: Visualizing Responsibility and Culinary Practices*
 LESZEK KOCZANOWICZ *(Un)prepared for Politics*
 AGNIESZKA BEDNAREK-BOHDZIEWICZ *Newer Countenances of Smątek or the Incalculability of Wękrękius? On the (Un) Ready Identity Strategies of Male and Female Kashubians*
 TOMASZ WIŚNIEWSKI *Forms of Unpreparedness in the Theatre*
 KATARZYNA PASTUSZAK *Entanglements and Hyphae. Practical Exercises in Unpreparedness*
 ANNA SOBOLEWSKA *Unprepared for the Apocalypse. Podróż zimowa by Stanisław Barańczak*
 RENATA ZAJĄC *The Symbolism of the Night that Becomes the Beginning. On the Night-time Obsessions of Pascal Quignard*
 MONIKA KRAJEWSKA *On the Infinite, Beasts, and Keys*
 MAŁGORZATA SADY *On the Edge/in the Land of Senegal. Surprises (Various Fragments) and Their Branches*

Second Autumn in Drohobych

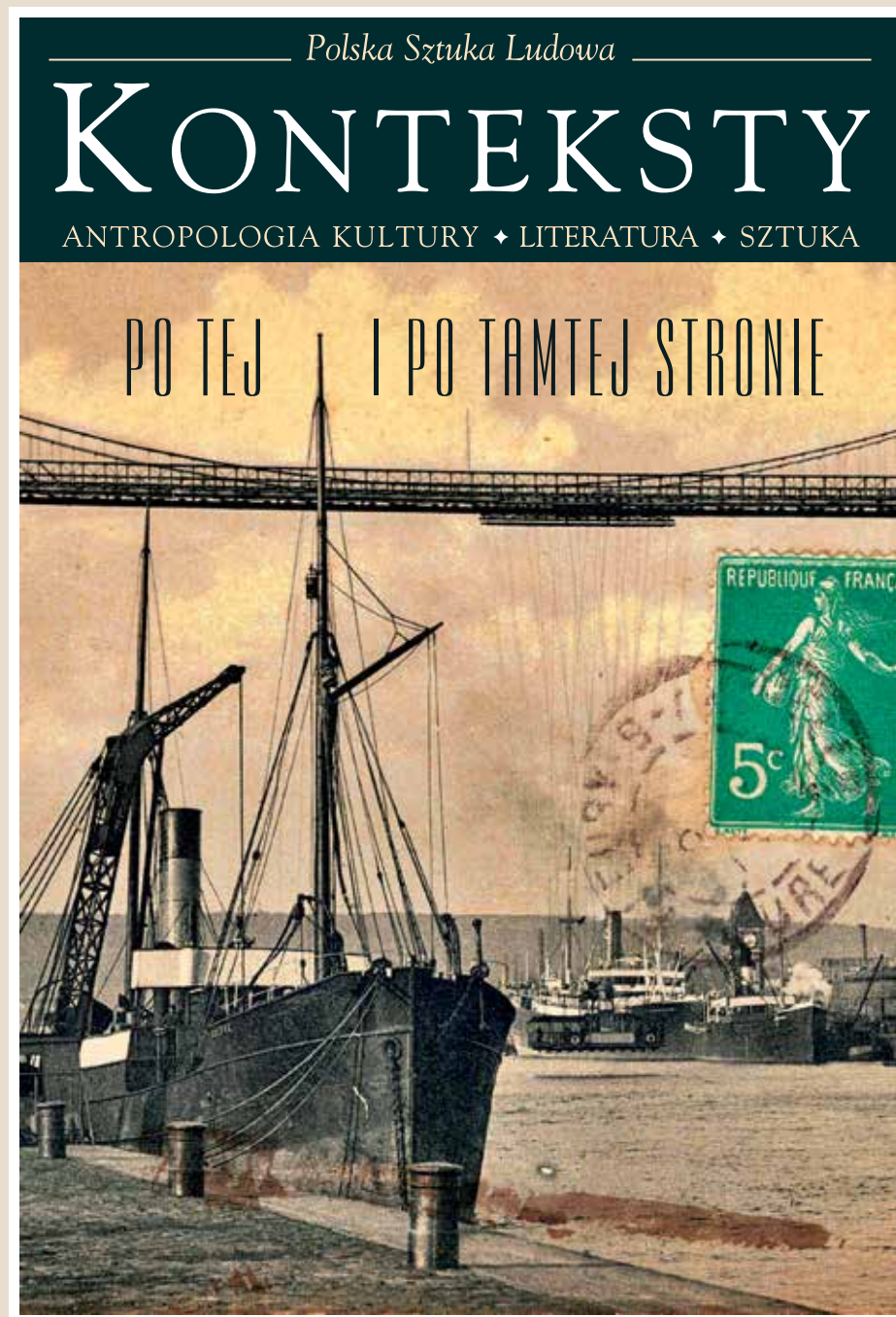
- VIRA MENIOK *Second Autumn. The Origin of a Manuscript*
 OSTAP SŁYWYNSKI *“A Pity that Poetry Does Not Kill”. Transformations in Ukrainian Poetry in the Face of War*
 DANYLO IŁNYCKYJ *First Autumn: an Essay on Drohobych (for Second Autumn)*
 MARHARYTA KONDRATENKO *Occupation Diary by Volodymyr Vakulenko*
 MICHAŁ KLINGER *Time of the Messiah in Works by Bruno Schulz*
 PAWEŁ PRÓCHNIAK *Living Poetry, Struggle (Remarks on the Opening of SchulzFest 2024)*
- ZBIGNIEW BENEDYKTOWICZ, ROCH SULIMA,
 KUBA SZPILKA, WIESŁAW UCHAŃSKI,
 ROBERT ZYDEL *The Ethnographic Museum in Contexts*

Notes about Authors

Summaries

W kolejnym numerze:

2024 rok LXXXVIII nr 4 (347) Indeks 369403 ISSN 1230-6142 Nakład 700 egz. Cena 25 zł Vat 8%

„Po tej i po tamtej stronie” – paradoksy komunikacji

Wojciech Michera, Diego Scalco, Szymon Wróbel, Jerzy Franczak, Adam Lipszyc, Eric Berlatsky, Cezary Wąs, Paweł Dybel, Andrzej Leśniak, Andrzej Leder, Andrzej Zaporowski, Paweł Drabarczyk, Marta Smolińska, Marta Leśniakowska, Janusz Bohdziewicz, Witold Kanicki, Sebastian Porzuczek, Bogdan Zemanek, Mariia Varlygina, Jacek Dehnel

Śladami Waltera Benjamina

Michael D. Jackson, Sławomir Sikora

Psychociała, nie figury. Wokół Marii Jaremy

Agnieszka Dauksza, Luiza Nader, Tomasz Szerszeń

Ikonografie protestu

Aleksandra Sołtysik, Michalina Lubaszewska, Anna Wiszniewska, Justyna Chmielewska